

tit mig att göra utan efter samråd med flere andra för saken intresserade personer. Då den ifrågavarande lagen, som på förslag af Norska regeringen blifvit af Stortinget antagen, nu i öfver 20 år i Norge varit tillämpad och visat sig välgörande, samt å andra sidan af våra dissenter just framhållits såsom ett önskningsmål, så hafva båda dessa skäl synts mig kraftigt tala för antagandet äfven hos oss af just denna lag. Den genom dissenterlagen i Norge ökade och befästadade religionsfriheten har, långt ifrån att der föranleda ytterligare oro eller splittring inom det religiösa området, tvärtom visat sig lugnande; och det kan icke vara något tvifvel, att ju, om densamma äfven hos oss antoges. enahanda resultat skulle komma att förspörjas. Intet skäl synes följaktligen vara för handen, hvarföre vi ej skulle tillegna oss den humanare lagstiftning i detta fall, hvaröfver brödrariket redan nära ett fjerdedels århundrade kunnat berömma sig. Jag får således nu slutligen vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville för sin del besluta antagandet af härhos bifogade "förslag till lag rörande personer, som bekänna sig till kristna religionen, utan att vara medlemmar af Statskyrkan".

Och anhålles att denna motion må till Lag-Utskottet remitteras.

Stockholm den 27 Januari 1868.

P. A. Siljeström.

N:o 205.

Af Herr P. A. Siljeström: Att gymnastiskt-orthopediska institutet måtte, under samma vilkor som hittills varit gällande, få fortfarande åtnjuta ett statsanslag af 8,250 R:dr R:mt.

Allmänt gagnande stiftelser uppstå och utvecklas i öfverensstämmelse med ett samhälles inre utveckling. De äro att likna, om icke vid åkerfälten, der säden växer, som gifver oss vår förnämsta näring, likväl vid fruktgårdarne, som påminna om att: *menniskan lefver icke af bröd allena.*

Inom ett väl ordnad samhäll finnas stiftelser, invigda åt vetenskaperna, åt konsterna, åt människokärleken o. s. v.; men de flesta bland dem som njuta af deras frukter, ana icke hvilka mödor och bekymmer dessa stiftelser ofta förorsakat sina grundläggare eller upprätthållare. Ty hvad de inbringa — icke är det materiel vinst. Men de äro ett oafvisligt vilkor för samhällets ädlare lif; liksom de utgöra den säkraste mätaren på ståndpunkten af ett folks högre odling.

Denna odling och dessa institutioner kan ett folk visserligen umbära — ifall det icke frågar efter något annat än att lifnära sig; det kan lemna kulturrens fruktgårdar åt deras öde och låta hugga ned träden med deras vackra kronor, för att odla säd i stället; och nationen kan lefva ändå — men med hurudant lif?

Under hårda tider med knappa tillgångar uppväxa icke sådana stiftelser; de behöfva sol för att lefva. Man gör då klokast att dröja med deras anläggande och se tiden an, till dess bättre dagar komma. Men har redan en samhällsnyttig stiftelse hunnit en sådan grad af utveckling, att den genom det gagn den sprider återgäldar i fullt mått hvad samhället åt densamma offrat — det skall då gå hårdt på innan man tager sin hand ifrån den och låter den störta; ty man handlade annars likt den odlaren, hvilken i förtviflan öfver ett hårdt år högg ned sin vackra fruktträdgård och plöjde upp den till en åkerlapp. Han ångrade sig sedan, när bättre år kommo. Man bör betänka sig noga, innan man hugger ned ädla fruktträd, ty sådana växa ej fort upp igen.

För 40 år sedan grundades hos oss af en människovän och läkare ett institut för vårdandet af sådana af naturen vanlottade samhällsmedlemmar, som lida af kroppsliga lyten, och i vanligt tal berämnas krymplingar.

Denna vårdanstalt är af oss alla känd under namn af *Orthopediska institutet*. Genom vexlande skiften och under strid med många svårigheter har Orthopediska institutet, isynnerhet på de tvänne sista decennierna, utvecklats sig till den höjd, att det kan täfla om priset med hvilken annan dylik stiftelse som helst i främmande länder. Här behandlas årligen, förutom en mängd personer som lida af inre sjukdomar, *mer än 200 patienter*, som äro behäftade antingen med fullt utbildade lyten, eller med redan i utveckling stadda missbildningar af den natur, att desamma, der de lemnades att ohejdadt fortgå, skulle urarta till ett tillstånd, som gjorde den deraf lidande personen till en svag och vanför krympling för hela lifvet.

Orthopediska institutet erbjuder sig visserligen icke att fullkomligt bota alla de former af missbildningar, som der presenteras till behandling. Det är med denna gren af kirurgien som med de öfriga: den har icke fått magten att göra underverk. Men den kan likväl göra obeskrifligt mycket godt; den sätter mången lam i tillstånd att åter med kraft använda sina lemmar; den botar fullständigt mången ofärdighet; och der den icke kan fullkomligt bota ett lyte, har

den dock förmågan att förminska det, att befria patienten från de svåra smärtor, som ofta åtfölja hans lyte, samt att hindra ofärdighetens ytterligare tillväxt: Slutligen: den förmår att hos en uppväxande generation med stor framgång motverka anlagen för missbildningar.

Hvad vill man mer begära?

Det Orthopediska institutet är den enda anstalt i sitt slag som finnes inom vårt land, kan icke ersättas genom någon annan af de vårdanstalter vi ega, och kan icke undvaras utan förlust för det allmänna.

Jag får, för att bestyrka detta yttrande, hänvisa till de vitsord om institutet, som äro lemnade af våra medicinska auktoriteter, nemligen: *Kongl. Sundhetskollegium och Svenska Läkaresällskapet.* Sundhetskollegium utlåter sig bland annat i sitt protokoll af den 17 November 1856 sålunda:

“Vitsordande det växande behovet för den allmänna helso- och sjukvården i landet att vid sidan af de andra sjukvårdsinrättningarne ej sakna en, der gymnastiska och orthopediska medel fullständigt och methodiskt kunna användas, kan Kongl. Kollegium ej heller tveka att uttala den öfvertygelsen, att, om än i andra länder helt och hållet enskilda gymnastiskt-orthopediska institut kunna upprätthållas genom betalande patienter, ett sådant förhållande här i Sverge icke kan väntas, och att sålunda hos oss tillvaron af ett institut, sådant som det ifrågavarande, är väsendtligt beroende af allmänt understöd; och om detta redan under alla omständigheter eger sin grund, så gäller det utan tvifvel i ännu högre grad under de närvarande, med en hittills oerhörd stegring i pris å alla lifsförnödenheter och allt arbete.”

I Svenska Läkaresällskapets utlåtande af den 18 Mars 1851 förekommer följande:

“Orthopedien i allmänhet, dess värde och nödvändighet behöfver väl icke Sällskapet här förorda; anser dock icke alldeles öfverflödigt erinra, att orthopedien i alla civiliserade länder är upptagen, omhuldad och högt värderad för de välgärningar den sprider till en stor del af den lidande menskligheten”; samt vidare:

“Efter att hafva tagit en noggrann kännedom så väl om de kurmetoder, hvilka begagnas vid ifrågavarande Institut, som ock om de lyckliga resultat, hvilka genom dem blifvit frambragta, anser Sällskapet för en dyrbar pligt att i första rummet vitsorda den vetenskapliga och sakkännedom, den skicklighet, det nit och kärlek, hvarmed nuvarande föreståndaren behandlar och leder orthopedien och den medicinska gymnastiken, så att, enligt Sällskapets tanke, i sådant hänseende intet återstår att önska“ — —; och ytterligare längre fram:

“Af icke mindre vigt för orthopediens upprätthållande inom fäderneslandet anser Sällskapet vara, att vid Institutet anställas och lönas en biträdande läkare, ty endast såmedelst försäkras sig samhället en kontinuitet af i ämnet insigtsfulla och erfarna handhafvare af orthopedien. Med Institutets närvarande organisation beror dess tillvaro ensamt på dess föreständares helsotillstånd, hvarföre det löper fara att när som helst, genom hans frånfalle, helt och hållet upplösas, eller att falla i händerna på någon alldeles oerfaren. Svårigheten eller omöjligheten att afhjälpa nyssnämnda brister med de medel Institutet genom enskilda patienters afgifter kan påräkna är lätt att inse, då man tager i betraktande, att i ett mindre rikt land antalet af betalande patienter alltid är jemförelsevis ganska ringa mot mängden af de fattiga, intet eller obetydligt betalande, af hvilka ett sådant institut ständigt är anlitadt. Derföre anser sig Sällskapet icke böra tveka att, oakadt allt det rättvisa loford Sällskapet ansett sig böra tilldela såväl Institutet i dess närvarande ofullbordade skick som dess förtjenstfulle ledare, uttala den öfvertygelsen, att endast genom ett kraftigt bistånd från det allmännas sida nämnda Institut torde kunna räddas undan en möjlig upplösning, och full garanti erhållas för beståndandet af en sådan sjukvårdsanstalt, hvilken icke kan undvaras, men som kräfver omkostnader, dem en enskild man i vårt land icke kan finna sin uträkning vid att på egen risk företaga.”

Stockholm den 18 Mars 1851.

På Svenska Läkare-sällskapets vägnar:

JOS. ELLIOT,
n. v. Ordförande.

G. Böttiger,
n. v. Sekreterare.

I ett sednare utlåtande af den 11 Augusti 1863 yttrar Svenska Läkarsällskapet bland annat följande:

“Det Gymnastiskt-orthopediska Institutet, som har till uppgift att bringa hjälp och lindring mot en mängd missbildningar och åtskilliga andra sjukdomstillstånd åt personer af alla klasser och villkor, är en för den allmänna helso- och sjukvården högst behöflig anstalt, som vid sidan af de öfriga sjukvårdsinrättningarne i hufvudstaden förtjenar att upprätthållas och kraftigt understödjas.”

Det citerade är utan tvifvel mer än tillräckligt, för att ådagalägga våra mest kompetenta auktoritetens tanke om ifrågavarande stiftelse; och öfvergår jag nu till en annan fråga, nemligen den som är anledningen till min motion. Kan det Orthopediska Institutet upprätthållas genom sig sjelf och utan understöd från det allmännas sida? Jag skulle kunna besvara detta genom en fråga: Hvar fin-

nes en välgörenhetsinrättning, eller hvar finnes hos oss en verklig sjukvårdsanstalt, som kan upprätthållas endast genom sig sjelf?

Orthopediska Institutet är visserligen icke baserat på samma slags grunder som ett sjukhus, men den orthopediska kurmetoden är till sin natur så beskaffad och kräver sådana arrangementer och dyrbara appareljer, att den inkomst af kurerna, som kan påräknas af en i allmänhet fattig befolkning, såsom i vårt land, ej går upp emot de kostnader som erfordras för upprätthållandet af ett sådant institut.

Först och främst kräver stiftelsen en egen lokal, belägen, så mycket möjligt är, i midten af hufvudstaden. Denna måste vara inredd på helt annat sätt än bostäderna för familjer, samt ljus, rymlig och sund. För sådant ändamål har Institutets föreståndare, efter att hafva nödgats 3:ne särskilda gånger flytta Institutet, slutligen med stora penningeuppsparingar inköpt en stenhuseegendom och ombyggt densamma för det afsedda ändamålet.

För det andra måste föreståndaren vidkännas stora kostnader för de oundgängliga men dyrbara mekaniska apparaterna (utan hvilka de orthopediska kurerna icke kunna åstadkommas).

För det tredje kräves för den orthopediska och medicinska gymnastikens bedrivande vid Institutet en stor tjenstepersonal.

För det fjärde är verksamheten vid Institutet så mångfaldig samt så tidsödande och ansträngande, att den omöjligen kan bestridas af föreståndaren ensam, hvars tid äfven mycket upptages af de yttre angelägenheter, som äro förknipade med upprätthållandet af stiftelsen. Därföre måste ock på föreståndarens bekostnad en biträdande läkare vara vid Institutet anställd och lönad.

För det femte medgifva de tränga göromålen vid Institutet hvarken åt föreståndaren eller den biträdande läkaren att egna sig åt någon enskild praktik, hvadan ock inga inkomster på sådan väg kunna komma dem till godo.

Således, och i betraktande deraf att Institutets årliga tillgångar, sedan alla nödiga omkostnader blifvit bestridda, äro så ringa, (se den åtföljande tabellen) att dermed icke ens på flera år kostnaderna för inredningen af Institutets lokal kunna amorteras — skulle stiftelsen ovilkorligen falla, om Staten toge sin hand ifrån densamma. Men om nu detta hände, så inträffade det sorgliga, att icke vidare någon tillflykt finnes inom vårt land för våra ofärdiga barn. Jag har ofvan omnämnt, att antalet af missbildade, som söka hjälp vid Orthopediska Institutet, årligen öfverstiger 200; och detta visar bättre än något annat hvad förtroende stiftelsen åtnjuter hos det allmänna. I hvilken grad stiftelsens föreståndare uppfyllt de vilkor, som äro fästade vid Institutets statsanslag kan man finna af den tabell, hvilken här såsom bilaga vidfogas. Jag må slutligen tillägga, att rättigheten till åtnjutande af friplatser för obemedlade vid Institutet är, som sig bör, icke inskränkt till hufvudstadens innevånare, utan afser äfven landsortens befolkning, som också ganska mycket anlitar densamma.

Med anledning af det nu anförda får jag hos Riksdagen vördsamt begära :
att Gymnastiskt-orthopediska Institutet måtte under samma vilkor, som
hittills varit gällande, få fortfarande åtnjuta det statsanslag, stort 8,250
Riksdaler Riksmynt, som landets representanter hittills ansett nödigt
för upprätthållandet af ifrågavarande Institut.

Stockholm den 24 Januari 1868.

P. A. Siljeström.

Rättelser.

Sidan	31,	raden	3	uppifrån	står:	Sacten,	läs:	Salten
”	”	”	14	nedifrån	”	Sactensfjord	”	Saltensfjord
”	”	”	13	”	”	Sactdalen	”	Saltdalen